

Державна реєстрація народження фізичної особи та її походження

Питання державної реєстрації народження фізичної особи та її походження врегульовано Цивільним кодексом України, Сімейним кодексом України, Законом України «Про державну реєстрацію актів цивільного стану» (надалі-Закон) та Правилами державної реєстрації актів цивільного стану в Україні, затвердженими наказом Міністерства юстиції України від 18.10.2000 № 52/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України 24.12.2010 № 3307/5, (зі змінами) (надалі-Правила).

Державна реєстрація актів цивільного стану проводиться з метою забезпечення реалізації прав фізичної особи та офіційного визнання і підтвердження державою фактів народження фізичної особи та її походження.

Державна реєстрація акту цивільного стану про народження проводиться шляхом складання актового запису цивільного стану в електронному вигляді у Державному реєстрі актів цивільного стану громадян та на паперових носіях у присутності заявника.

Частиною першою статті 13 Закону визначено, що державна реєстрація народження дитини проводиться з одночасним визначенням її походження та присвоєнням їй прізвища, власного імені та по батькові.

Походження дитини визначається відповідно до Сімейного кодексу України.

Згідно із частиною 4 статті 9 Закону для проведення державної реєстрації актів цивільного стану подається паспорт або паспортний документ заявника та документи, які підтверджують факти, що підлягають державній реєстрації.

Відповідно до частини четвертої статті 13 Закону, пункту 2 глави 1 Розділу III Правил підставою для проведення державної реєстрації народження дитини є медичне свідоцтво про народження (форма №103/о), форма якого затверджена наказом Міністерства охорони здоров'я України від 08.08.2006 № 545, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 25.10.2006 за № 1150/13024, що видається закладами охорони здоров'я незалежно від підпорядкування та форм власності, де приймаються пологи.

У разі народження дитини поза закладом охорони здоров'я документ, що підтверджує факт народження, видає заклад охорони здоров'я, який проводив огляд матері та дитини. У разі якщо заклад охорони здоров'я не проводив огляд матері та дитини, документ, що підтверджує факт народження, видає медична консультаційна комісія в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. Порядок утворення медичної консультаційної комісії та положення про неї затверджуються центральним органом виконавчої влади у сфері охорони здоров'я.

Медична консультаційна комісія видає документ про народження у разі встановлення факту народження жінкою дитини.

Для державної реєстрації народження дитини, яка досягла одного року і більше, подаються медичне свідоцтво про народження, медична довідка про перебування дитини під наглядом лікувального закладу (форма №103-1/о).

Медична довідка про перебування дитини під наглядом лікувального закладу заповнюється лікарем, під наглядом якого перебуває новонароджений, і засвідчується підписом керівника закладу охорони здоров'я та круглою печаткою закладу.

У випадку народження дитини на морському, річковому, повітряному судні, у потязі або в іншому транспортному засобі державна реєстрація народження проводиться на підставі акта, складеного відповідними посадовими особами (капітаном судна, командиром, начальником потяга тощо) за участю двох свідків і лікаря або фельдшера

(якщо лікар або фельдшер були на транспортному засобі). У разі відсутності лікаря або фельдшера державна реєстрація народження проводиться на підставі вказаного акта та медичної довідки про перебування дитини під наглядом лікувального закладу.

Підставою для проведення державної реєстрації мертвонародженої дитини, та дитини, яка померла на першому тижні життя, є лікарське свідоцтво про перинатальну смерть (форма № 106-2/о), форма якого затверджена наказом Міністерства охорони здоров'я України від 08.08.2006 № 545.

Підставою для проведення державної реєстрації в Україні народження дитини, народженої в іншій державі, в разі, якщо державна реєстрація народження не була проведена компетентним органом такої держави або дипломатичним представництвом чи консульською установою України, є медичний документ іншої держави, що підтверджує факт народження дитини, належним чином легалізований, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Вищевказані документи подаються до органу державної реєстрації актів цивільного стану, де реєструється народження.

За відсутності документа закладу охорони здоров'я або медичної консультаційної комісії, що підтверджує факт народження, підставою для проведення державної реєстрації актів цивільного стану є рішення суду про встановлення факту народження.

Відповідно до частини другої статті 13 Закону та пункту 3 глави 1 Розділу III Правил державна реєстрація народження дитини проводиться за письмовою або усною заявою батьків чи одного з них за місцем її народження або за місцем проживання батьків.

Державна реєстрація народження дитини, батьки якої не перебувають у шлюбі, може бути проведена за місцем проживання особи, яка визнає себе батьком дитини, в разі, якщо із заявою про державну реєстрацію народження ця особа одночасно подає заяву про визнання батьківства.

У разі смерті батьків або в разі якщо вони з інших причин не можуть зареєструвати народження дитини, державна реєстрація проводиться за заявою родичів, інших осіб, уповноваженого представника закладу охорони здоров'я, в якому народилася дитина чи в якому вона перебуває.

Відповідно до частини 1 статті 144 Сімейного кодексу України батьки зобов'язані невідкладно, але не пізніше одного місяця від дня народження дитини, зареєструвати народження дитини в державному органі реєстрації актів цивільного стану.

Невиконання цього обов'язку є підставою для покладення на них відповідальності, встановленої законом, а саме: частиною 2 статті 212-1 Кодексу про адміністративні правопорушення.

Державна реєстрація мертвонароджених дітей і дітей, які померли на першому тижні життя, проводиться закладом охорони здоров'я, що надав медичну допомогу матері під час пологів або в якому помер новонароджений, та судово-медичною установою в разі, якщо факт смерті встановлено поза закладом охорони здоров'я, не пізніше трьох днів.

Відповідно до пункту 7 глави 1 розділу III Правил державна реєстрація народження дитини народженою жінкою, яка тримається в установі виконання покарань чи слідчому ізоляторі, проводиться уповноваженим представником відповідної установи

чи слідчого ізолятора в органі державної реєстрації актів цивільного стану за місцезнаходженням цієї установи за заявою матері.

Порядок державної реєстрації народження дитини, яку не забрали з пологового будинку, іншого закладу охорони здоров'я, підкинутої, знайденої дитини регламентовано пунктами 9,10 глави 1 розділу III Правил, відповідно до яких державна реєстрація народження дитини проводиться за письмовою заявою представника органу опіки та піклування та при наданні рішення органу опіки та піклування про державну реєстрацію народження дитини. Крім того, при державній реєстрації народження підкинутої, знайденої дитини подається довідка закладу охорони здоров'я про вік підкинутої, знайденої дитини.

Державна реєстрація народження дитини народженою жінкою, якій в організм було перенесено ембріон людини, зачатий подружжям у результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій, проводиться за заявою подружжя, яке дало згоду на таке перенесення. У цьому разі одночасно з документом, що підтверджує факт народження дитини цією жінкою подається заява про її згоду на запис подружжя батьками дитини, справжність підписи на якій має бути нотаріально засвідченою, а також довідка про генетичну спорідненість батьків (матері чи батька) з плодом.

Оскільки відповідно до статті 144 Сімейного кодексу України одночасно з державною реєстрацією народження дитини визначається її походження, при державній реєстрації також подається документ, який є підставою для внесення відомостей про батька дитини (свідоцтво про шлюб, спільна заява матері та батька дитини, заява матері).

Стаття 122 Сімейного кодексу України закріплює загальну презумпцію щодо визначення походження дитини від матері та батька, які перебувають у шлюбі між собою. Походження дитини від подружжя визначається на підставі свідоцтва про шлюб та документу закладу охорони здоров'я про народження дитини. Так, дитина, яка зачата і (або) народжена у шлюбі, вважається такою, яка походить від подружжя.

При народженні дитини у матері, яка не перебуває у шлюбі та немає спільної заяви батьків, запис про батька дитини проводиться на підставі заяви матері відповідно до частини першої статті 135 Сімейного кодексу України.

Порядок визначення прізвища, імені та по батькові дитини регламентується статтями 145,146, 147 статтями Сімейного Кодексу України. Зокрема стаття 146 Сімейного кодексу України "Визначення імені дитини" проголошує, що ім'я дитини визначається за згодою батьків. Як вбачається з вищезгаданої норми кожна особа має право на ім'я. Дана стаття встановлює не право на ім'я, а право батьків на присвоєння імені дитині, яке необхідне для її індивідуалізації як суб'єкта цивільних правовідносин.

Прізвище дитини визначається за прізвищем батьків. Якщо мати, батько мають різні прізвища, прізвище дитини визначається за їхньою згодою. Батьки, які мають різні прізвища, можуть присвоїти дитині подвійне прізвище, утворене шляхом з'єднання їхніх прізвищ. Спір між батьками щодо прізвища дитини може вирішуватися органом опіки та піклування або судом (стаття 145 Сімейного кодексу).

Ім'я дитини визначається за згодою батьків. Ім'я дитини, народженої жінкою, яка не перебуває у шлюбі, у разі відсутності добровільного визнання батьківства визначається матір'ю дитини. Дитині може бути дано не більше двох імен, якщо інше не впливає із звичаю національної меншини, до якої належать мати і (або) батько. Спір між батьками щодо імені дитини може вирішуватися органом опіки та піклування або судом (стаття 146 Сімейного кодексу України).

По батькові дитини визначається за іменем батька. По батькові дитини, народженої жінкою, яка не перебуває у шлюбі, за умови, що батьківство щодо дитини не визнано, визначається за іменем особи, яку мати дитини назвала її батьком (стаття 147 Сімейного кодексу України).

Про факт державної реєстрації народження відділом державної реєстрації актів цивільного стану видається свідоцтво про народження, а також витяг з Державного реєстру актів цивільного стану громадян для призначення допомоги про народження дитини.